

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-446-7-16>

QUALITY OF LIFE AFTER SURGICAL INTERVENTIONS

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ОПЕРАТИВНИХ ВТРУЧАНЬ

Ivanchov P. V.

*Doctor of Medical Sciences, Professor,
Head of the Department of Surgery № 3*

Іванчов П. В.

*доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри хірургії № 3*

Davydiuk V. B.

*Postgraduate Student at the Department
of Surgery № 3
Bogomolets National Medical
University
Kyiv, Ukraine*

Давидюк В. Б.

*аспірант кафедри хірургії № 3
Національний медичний
університет імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Актуальність вивчення якості життя пацієнтів після оперативного втручання з приводу гострих хірургічних захворювань є важливою з багатьох причин [1]. Так розуміння якості життя пацієнтів дозволяє покращити програми післяопераційного догляду та реабілітації, щоб максимально підтримувати їхнє фізичне та психологічне благополуччя. Також вивчення якості життя дозволяє оцінити, наскільки ефективно проведено хірургічне лікування та чи досягнуті поставлені медичні цілі. Крім того, знання про вплив оперативного втручання на якість післяопераційного життя людини допомагає лікарям та пацієнтам разом прийняти інформоване рішення про найбільш підходящі методи лікування. Оцінка якості життя також важлива для надання психологічної підтримки пацієнтам, які можуть страждати від стресу, тривоги та депресії після операції.

Екстрена лапаротомія є частою хірургічною процедурою, яка має вищу післяопераційну захворюваність та смертність, ніж оперативне втручання проведено в плановому порядку. Дослідження Khanderia E et al. (2024 рік) виявили, що пацієнти більше цінують якість життя після операції ніж ризик смерті, коли приймають рішення про екстрену хірургічну операцію [2].

Якість життя пацієнтів може зазнати значних змін після оперативного втручання. Зміни, які можуть відбутися, включають психологічні аспекти, фізичні та соціальні обмеження [3]. Після операції можуть виникнути фізичні обмеження, такі як біль, незручності у русі або виконанні побутових справ [4, 5]. Ці симптоми можуть бути тимчасовими або тривати протягом тривалого періоду після оперативного

втручання. Пацієнти можуть відчувати психологічний стрес, тривогу або депресію після операції через страх перед рецидивом захворювання, тривале відновлення, або втрату незалежності. Ці психологічні аспекти можуть впливати на загальний настрій та якість життя. Зміни у фізичному та психологічному стані пацієнта можуть вплинути на їхній соціальний статус та взаємодію з оточуючими. Пацієнти можуть зазнавати труднощі у поверненні до роботи або учбового процесу, а також у підтримці соціальних зв'язків через обмежену мобільність або психологічні труднощі. У деяких випадках захворювання може повторитися або виникнуть ускладнення після операції, що вплине на якість життя та процес відновлення.

Існує декілька шкал для оцінки якості життя пацієнтів після оперативного втручання. SF-36 (Short Form Health Survey) це одна з найбільш використовуваних загальних шкал оцінки якості життя. Вона включає в себе питання про фізичне та психічне здоров'я, функціональну здатність, болі, загальну енергію тощо. EQ-5D (EuroQol-5 Dimensions) – ця шкала оцінює якість життя за п'ятьма різними аспектами: мобільність, самопіклування, здатність до виконання звичних дій, болі, неспорядкованість та психічний стан. APACHE II (Acute Physiology and Chronic Health Evaluation II) – ця шкала оцінює тяжкість захворювання та прогнозує результати хвороби. Вона враховує фізіологічні показники, такі як температура тіла, артеріальний тиск, пульс тощо. SSI (Surgical Site Infection) Scale – дана шкала оцінює наявність та тяжкість інфекції на місці операції, яка може впливати на якість життя пацієнта після операції. Вище перераховані шкали допомагають медичним фахівцям отримати об'єктивну інформацію про фізичне та психічне стан пацієнта після оперативного втручання з приводу хірургічних втручань. Також, існують шкали для оцінки якості життя у літніх пацієнтів після оперативного втручання. Оскільки літні пацієнти можуть мати унікальні потреби та особливості у порівнянні з молодшими пацієнтами, оцінка їхньої якості життя після операції важлива для забезпечення належного медичного догляду та підтримки. Однією з таких шкал є Quality of Recovery-40. Ця шкала розроблена для оцінки якості відновлення після операції та включає 40 запитань, які враховують фізичні, психологічні та соціальні аспекти відновлення. Вона може бути використана у літніх пацієнтів для оцінки їхньої загальної якості життя та післяопераційного відновлення. Крім того, існують інші шкали, які можуть бути корисними для оцінки якості життя у літніх пацієнтів після операцій, такі як шкала SF-36 (Short Form Health Survey), EQ-5D (EuroQol-5 Dimensions) та інші, які оцінюють різні аспекти фізичного, психологічного та соціального благополуччя. Крім того існують шкали для оцінки якості життя у жінок репродуктивного віку після оперативного. Оцінка якості життя в цих

випадках може бути особливо важливою, оскільки операції на черевній порожнині та органах малого тазу можуть впливати на репродуктивне здоров'я та психосоціальний стан жінок. Однією з шкал, яка може бути використана в цьому контексті, є «The European Organization for Research and Treatment of Cancer Quality of Life Questionnaire Core 30». Ця шкала включає питання, які оцінюють фізичне, психологічне та соціальне благополуччя пацієнтів після операції. Вона може бути адаптована для використання у жінок репродуктивного віку та допомогти зрозуміти вплив операції на їхню якість життя. Крім того, існують спеціалізовані шкали для оцінки якості життя у жінок після оперативних втручань на черевній порожнині, такі як «The Pelvic Floor Impact Questionnaire (PFIQ)» або «The Urogenital Distress Inventory (UDI)» які спеціально призначені для оцінки впливу хірургічних втручань на функцію та якість життя жінок з тазовою дисфункцією.

При оцінці якості життя пацієнтів після оперативного втручання, очікується отримання результатів, які можуть бути корисними для покращення медичного догляду та підвищення якості життя пацієнтів. Деякі з цих результатів включають:

- Ідентифікація проблемних моментів: аналіз якості життя може допомогти виявити основні проблеми та труднощі, з якими зіштовхуються пацієнти після операції з приводу гострого перитоніту.

- Оцінка ефективності та безпеки лікування: визначення впливу операційного втручання на якість життя може допомогти в оцінці ефективності та безпеки застосованих методів лікування.

- Розробка індивідуального плану лікування та догляду: результати оцінки можуть бути використані для розробки індивідуальних планів догляду для кожного пацієнта з урахуванням його унікальних потреб та проблем.

- Вдосконалення післяопераційного періоду: Аналіз результатів дослідження може допомогти вдосконалити процес післяопераційного догляду та забезпечити пацієнтам кращу підтримку у процесі відновлення.

- Зменшення частоти та важкості ускладнень: шляхом виявлення факторів, які впливають на якість життя, лікарі можуть розробляти стратегії для зменшення частоти та важкості ускладнень після операції.

Лікарі можуть впливати на результати оцінки якості життя пацієнтів після операції, забезпечуючи компетентний медичний догляд, підтримуючи пацієнтів у процесі відновлення та розвиваючи оптимальні методи лікування. Робота лікарів має бути спрямована на покращення якості життя та результатів лікування для кожного пацієнта. Шкали оцінки якості життя допомагають медикам оцінити якість та результати догляду за пацієнтами, які перенесли екстрену лапаротомію, та ідентифікувати області для подальшого поліпшення та вдосконалення практики хірургічної допомоги.

Література:

1. Saunders DI, Sinclair RCF, Griffiths B, et al. Emergency laparotomy follow-up study (ELFUS): prospective feasibility investigation into postoperative complications and quality of life using patient-reported outcome measures up to a year after emergency laparotomy. *Perioper Med (Lond)*. 2021;10(1):22. doi: 10.1186/s13741-021-00193-5
2. Khanderia E, Aggarwal R, Bouras G, Patel V. Quality of life after emergency laparotomy: a systematic review. *BMC Surg*. 2024 Feb 26;24(1):73. doi: 10.1186/s12893-024-02337-y. PMID: 38409008; PMCID: PMC10898072. doi: 10.1186/s12893-024-02337-y
3. Purcell LN, Reiss R, Mtalimanja M, et al. Patient-reported quality of life following laparotomy in a resource-limited setting. *World J Surg*. 2021;45(7):1971–1978. doi: 10.1007/s00268-021-06050-2
4. Tolstrup MB, Thorup T, Gögenur I. Chronic pain, quality of life and functional impairment after emergency laparotomy. *World J Surg*. 2019;43(1):161–168. doi: 10.1007/s00268-018-4778-4
5. Witte M, Neese M, Leuchter M, Philipp M, Klar E, Schafmayer C. Acute mesenteric ischemia: preexisting comorbidity determines short-term outcome and quality of life in long-term survivors. *Visceral Med*. 2022;38(6):393–399. doi: 10.1159/000526921